

illő trágya alkalmaztassék; s ennyi chemiát minden falusi iskolában könnyű volna tanítani. Másodszor szükség volna finomított egyszerű gazdasági műszerek behozatala Angolhonból s másunnan, melyek által kevesebb erővel s mégis nagyobb haszonnal lehetne működni. E tekintetben a kormány szolgálhatna. Harmadszor szükséges egy mesterséges öntöző rendszer, kiváltképen a szénatermő helyekre, mi által három annyi mennyiségű, háromszor jobb szénát lehetne termeszteni. Sok jó széna, sok marha, sok pénz, s ez Erdélyben, öt szép folyó s számtalan havasi patakok által igen is könnyen létesíthető. Olaszokban egy mezei öntöző-kút árberbe kiadva ezereket hoz be. Elvégre szükséges a kormányi eddig is tapasztalt bölcis igazgatás, s punctum gyanánt egy kis szerencse.

Magyarhon a homok tengerföldre, mely a Tisza szabályozása által még sokat szaporodand; itt tehát lehetne a fennirt kísérleteket okvetlen megtenni, és az a modor, t. i. a homoknak az alatta mélyebben fekvő elemekkel vegyítése sokkal könnyebb, sokkal kevesebb költséggel volna létesíthető, mintha mint a triestiek kertjeikbe, s mint a spanyolok malaga szőlőhegyeikre nagy távolságból tengeri hajókkal szállítanák a fekete földet. Gondolni, kombinálni s iparkodni kell, uraim, hogy a szegény ész legalább anyagi dolgokkal foglalozzék. Id. Farkas Sándor. *)

VIS Á VIS.

Repülj éhes lelkem
Szemem sugárain,
S nyugodjál meg az ő
Bibor ajkain.

Szívj lelkéből tápot,
Menyei szerelmet,
Olyan szép virágban.
Lelni fogsz tán mézet.

Ha nem, szállj szemébe,
Hol lángforrás fakad:
Hozzám vissza ne térj,
Égesd porrá magad!

Késmárki.

A rabló ládája.

Beszély.

(Egy orvos naplójából.)

(Vége.)

Ez alatt a vén Murphy újra megjelent a környékben; annyira megváltozott s gyenge volt, hogy sokan alig ismerték rá. Visszatérésében volt is valami különös, a mi mások figyelmét fölébreszté; egy egylovás szekeren jött, melyen egy láda volt s azon haszonbérő kapuja elébe hajtott, a kinél gyermeke meghalt. Azt mondá, itt akarja napjait elvégezni s pénzét elkölteni, ha megengedik. Nehány ajándék, mit a ház lakóinak adott, néhány arany, melyeket alkalmszerűleg nála megpillantának, azon hitet kelték, hogy a vén rabló kóborlásai közben kincset talált, mely őt gazdagabbá tette, mint volt valaha. Ő maga nem haragudt, hogy e hir terjengett, s mosolygott, ha ládját emlegették, melyet két embernek kellett a szekérről leemelni; ő ezen aludt, nem kért más ágyat s gyakran mondá, hogy szerencsétlenségében halálával tartozik az Istennek, mert vénségére nem hagyá egészen szegény-

*) Midőn az „Antenor utazása“ fordítójának fennebbi cikkét közöljük, egyszersmind azon biztos reményünket nyilvánítjuk, hogy lapunk derék hazánkia tollából több közleményeket hozand, melyek a minden tekintetben magas fejlettségű Angolhon szemléltése ötletéből eredvén, reánk része sok tekintetben tanúságosak, hasznosak lehetnek. Szerk.

ségben. Este és reggel legalább egy órát imádkozott.

Murphy tehát a völgybe visszatérte óta egészen más ember volt. Visszatérésének, különös magaviseletének s gazdagságának tulvitt hire fiai házába is eljutott, s oly hatalmas benyomást tett reájok, hogy ők is elhatározták némi bánkódást és megtérést mutatni. A fiatalabb fivér a tengerre ment volt, s a házat most az öregebbik bírta, ki neje testvéreivel szövetségben állt. Az család tehát összegyűlt, tanácskozott s meghatározá, hogy Phade atyjához menjen s bocsánatot kérjen.

— Vidd el gyermekünket is, mondá neje, ez segitni fog a vén farkast kiengesztelni.

Phade tehát gyermekével ultra kelt, de kimondá, hogy e látogatástól nem sok jót vár, mert tudja, hogy atyját föltett szándokáról lebeszélni, nagyon bajos.

Azonban e megalázódás még is hatással volt a vén emberre; miután egy darabig duzzogott s morgott, kérdé: hogy otthon még minden úgy van, mint hagyta? s oly könnyen rábeszélhető volt, hogy Phade végre ajánlatot tön: hazatérni s a korában szükséges ápolást elfogadni.

Murphy elfogadta az ajánlatot s ládájával kedves hegyei közé ment.

— Nekem az egész dolog nem tetszik, mondá a haszonbérő, miután vendége eltávozott. Az öreg merészel azokhoz visszatérni, a kiket gyűlölt mint a mérget. Nem halálátok a gúnys nevetést, midőn fia a láda nehézsége felől panaszkodott? Nem többször ismételte-e csupa tettetéssel: „Phade, én oly öreg, oly gyenge vagyok. Phade, én nem sokáig fogok élni.“ O a rögzött bűnösök nem oly hamar térnek meg, s kivált ha egy vérből való, egymás iránti dühök annál nagyobb.

Murphy tehát ismét házában élt, s a haszonbérő elég kíváncsi volt, pálinkavásárlás ürügye alatt oda menni, hogy lássa, miként bannak az öreggel; de látogatását nem ohajtá ismételni, mert azt önérekből történtnek magyarázák. A házi asszony czélozva beszélt oly emberekről, kik a nélkül, hogy valakinek rokonai lennének, meglátogatják, hogy tett szolgálataikra emlékeztessék s rokonai ápolásától megfosztassák. A haszonbérőné úgy tett, mintha ném hallaná, azonban a vén Murphysnak e szavak örömet okoztak s gúnysosan nevettek.

A pálinkafőzés nem hajtott többé annyit be, mint hajdan, de még is folytatták, mert annak jövedelme elég volt a Phade házassága által egybekötött család fentartására; azonban a rendőrség oly biztosan értesítetett e felől, hogy elhatározá felhasználni az alkalmat, midőn épen egy ezred katonaság útazott a városon keresztül, s mit azelőtt tenni nem mertek, most megtévék. A hegy körülvetetett, a katonák egyenesen azon helyre mentek, a hol a pálinkát főzték s az egész gyárt úgy elronták, hogy a család fentartására épen semmi eszköz sem maradt. Később megtudák, ki volt a feladó.

Egy szomorú februáriusi estén az esővel vegyült szél a házat alapjában rázkódtatá s a kemenczéből, mely mellett e család ült, néha a lángot s füstöt a szobába verte vissza. Phade s egyik sógora nem voltak otthon. Az épen akkor végzett estebéd egy egészen fiatal özczombjából, kevés kenyérből s aludtjében fött burgonyából állt. A kenyér a vén Murphy számára volt; a Phade fia nagyatya lábait közösimult s látszott arcán, hogy szeretne együtt enni vele. De az öreg csak folytatta evését a nélkül, hogy a gyermekre ügyelne. Az éhes fiu miután darabig hasztalan várakozott volna, anyjához ment, ki őt burgonyával kínálta meg de az el nem fogadta és sirni kezdett, míg anyja ölben elaludt. Az asszony haragos pillantásokat vetett az örege. E kunyhóban a legnagyobb szegénység küzdött a legutálatosb szenvedélyekkel, s csak az öreg Murphy evett gúnys mosolylyal, a nélkül, hogy a körülete történetekre ügyelni látszanék.

Phade, ki reggel óta oda volt, hazatért s oly vad kifejezés ült arcán, hogy a szoba légköre még sötétebb színezetet látszék magára ölteni. Még neje is reszketett, midőn őt belépni látta.

— Most már lefekszem, mondá az öreg, azaz, ha hálósipkám at föltettem. Ezzel felállott, egy szekrényhez ment, felnyitá, egy üveget vett ki, ivott belőle s ajkait szopogatva farkas-szemeit a család tagjain végig jártatá. A szekrényben azon pálinka volt, melyet eddig kizárólag az öreg számára tartának; Phade azonban odarohant, a visszahelyezett üveget felragadá, ajkához tette s kihajtva a földhöz vágta, hogy az ketté tört.

— Ez az első csepp, melyet reggel óta ajkomhoz vívék, mondá, s alkalmasint sokáig az utolsó lesz... Minden elveszett számunkra; a vāmöröket megkettőzék s adósaink hallgatni sem akarnak rám; sok háznál az ajtót is elzárták orrom előtt s nem akarák felnyitni; ugy térek vissza, a mint elmentem, vagy is inkább azon tudatal, hogy e helyről távoznunk kell, ha nem akarjuk, hogy egy nap valami kedvetlenség történjék. Miután pálinkafőzőszereinket elronták, fogparancsot adtak ki ellenem azon ürügy alatt, hogy itt néhány báránybört találtak.

— Nem vigyázhatok-e a szoros utakra s a hegyet nem torlaszolhatjátok-e el, mint mikor engem kizártatok? mormogá az öreg, s gúnysosan hozzá tévé: nem vagytok többé képek erre? mi?

— Ha azt tettük, felelt az asszony, bocsánatot kértünk érte. Nem a legmelegebb helyed van-e a háznál? Az utolsó falat kenyeret, mely még megvolt, az éhség miatt siró gyermekemtől elvettem s neked adám. Nincs most ideje a multakért szemrehányást tenni.

— Nem maradok nálatok, mondá az öreg duzzogó arcot mutatva; elmegyek azokhoz, a kik engem örömmel fogadnak s ápolnak; nincs szükség rá, hogy itt maradjak, a hol nem szívesen látnak; holnap ládammal együtt elköltözöm.

— Te nem fogsz inségünkben elhagyni, válaszolt fia zordonan, te nem fogod azt tenni, midőn segíthetnél rajtunk, ha akarnál.

— S ki fog rajtam segitni, midőn szükségem lesz reá? viszonzá az öreg; ti? — dolgozzatok s tőrjétek békével, a mit reátok mért a sors. Én is úgy tettem Várjátok békével.

— Arra várjunk, hogy a törvény elűzőn? Arra akarsz várni, hogy az éhség megöljön, s akkor fogsz ennünk adni? folytatá a fiu.

— Nem, én nem várok; hisz épen menni akarok... Reméllem nagyon távol lesztek akkor, midőn titeket elűzni jönek.

E feleletben oly iszonyu gúnny volt, hogy Phade borzszó káromkodással szakasztá félbe az öreget. Murphy azonban tovább folytató, mintha e pillanatban egész boszuját kiakarta volna önteni.

— Nem, én nem fogok várni. Holnap, hajnal hasadtakor indulok. A haszonbérő a völgyben örülni fog látásomon; ott majd kapok lágy kenyeret s édes tejet; igen bolond valék, hogy e jó embereket elhagyám; de visszatérek hozzájuk.

— Mióta haza jöttél mindig a legjavát etted és itad annak, a mink volt, vágott közbe az asszony; soha semmi hiányt sem szenvedél, ha mindjárt azon kis gyerekek nem is volt mit harapnia.

— Hallgass, hallgass, szakítá félbe Phade. — Te már gyakran megtiltád nekem a szólást, nem hallgatok többé rád; mondá a nő; ha pénze van, adja ide, vagy... — Megfojtatok, nemde? kérdé az öreg.

— Az ember nevelés közben gyakran mond igazat, vága közbe most a fiu, látva, hogy nincs többé mit titkolni; te fukar vagy, ki csak magára gondol; itt az ideje, hogy te is adj valamit a ház szükségére... Tudni akarom valahára, mi van a ládában.

Az öreg kincséhez rohant, elhatározottan, azt védeni.

— Most vagy soha, Phade! kiálta az asszony.

— Ugy sem élek sokáig, s nagyon fogtok bűnhődni, ha e ládát most felnyitjátok, monda Murphy.

— Lehet-e nagyobb büntetés, mintha az embernek ily atyja van? viszonzá Phade keserűn, ki neje pillantása által felingerelve, az öreget a ládától el akarta lódtítani. Azonban, hogy ezt tegye, sógora segítségére volt szüksége, s most a földre rogyott öreg a lakatba fogózott. Phade sógora egy irtókapát veit elő s olyat ütött vele az öregre, hogy az véresen terült a földre.

— Csak elszédült! kiálta a nő; nyissátok fel gyorsan a ládát!

Phade és sógora elkezdtek a ládát fel-feszíteni.

Előre történt összebeszélés következménye volt-e mindez? Alkalmassint nem. Többször volt szó róla, hogy erőszakhoz nyuljanak, de mindig remélték, hogy az öreg kincsenek egy részét önkényit fogja átadni; ő maga sietteté e borzasztó föllépést gúnyolódása s fenyegetése által, hogy a házat elhagyja. A láda fedele nem sokára engedett; Phade neje gyertyát vitt oda, hogy világítson. Végre szélt érték. A ládában néhány rongydarabot s ezek alatt — o csalódás! — köveket találtak.

Borzasztó szíkok következtek. — A vén gazember tehát megcsalt bennünket!

E farkas-ordítás közt mint hyena-nevetés egy másik hang hallatszott egyszerre; a vén Murphy hangja volt az, a ki karjára támaszkodva félig fölemelkedett s másik kezével szokott gúnyosságával a ládára mutatott. Magatartásában, tekintetében oly valami volt, a mi gyilkosai véret megfagyaltal; pillantása megigézte őket.

— Ostobák! ostobák! akarta mondani, de a második szónál a hang megakadt torkán, s midőn újra lélekzetet vön, midőn érezte, hogy a halálhőrgés szavát elfojtja, újra összeszedé erejét, hogy e szókat: „átok reátok!“ kimondhassa; s összerogyva, megszűnt élni.

Más nap Phade és sógora egy jukba temették a haltestet s azt kövel betömték. Néhány nap mulva az egész család elfogott s hosszas keresés után a holtestre is rá akadtak. Az orvosok által megvizsgált seb nem mutatta, hogy az halálos lett volna, de Phade sógora, hogy a büntetéstől meg meneküljön, mint tanu lépett fel, s Phade akkor az atyagyilkolás minden körülményeit bevallá.

Warren S. után Gámán Zs.

LEVELEZÉSEK.

Kolozsvár.

A tanintézetek ügye nemzetünk egyik legközérdekűbb közérdeje lévén, az időszaki lapok kötelessége a fontos ügy fejlődése mozzanatait folytonos evidentiában tartani. Épen azért fogadják szerkesztő ur hazafi indulattal e néhány sort, melyek nemzeti életünk egyik hatalmas factorának — a köznevelésnek érdekében írvák.

A kövizsgálatnak rendeltetéséhez képest a tanítók és tanulók szorgalmának, tanítási és tanulási fáradozásának és sikerének, mint a melegnek a hőmérő, ugymondva tanmérőül kell hogy szolgáljon. Ezen elvből indulva ki, a kövizsgálatokat mindig fontosoknak tekintetem, s az idén is a második félévről tett vizsgálatok iránt érdekeltnek hittem magamat, s meglátogattam mind az unitariások, mind a reformatusok kolozsvári tanodáiban a kövizsgálatokat, és valóban a sikert mindenütt kielégítőnek találtam. Az elsőkben a szakrendszer a sokérdemű Brassai S. volt kolozsvári unitar. tanár indítványára még 1841-ben alkalmazva lévén, e tanodát a m. kormány iskolaszervezési rendeletei ugy szólva rendben találták, ennél fogva az újításokkal járó szokott zavarnak a tanrendszer nem lön ki-

téve, a mi a tanulás jó sikerét nem kevésbé segíti elő. A tantárgyaknál a reálék a humaniorákkal szerencsésen vannak párosítva, s így elegendő alkalom van nyújtva a tanuló ifjuságnak, hogy magukat teljesen kiképezzék. A reformáltak iskolájában is a szakrendszer részben már korábban alkalmazva lévén, nem volt bajos az erélyes iskolai igazgatóságnak a régiebb rendszer alapján az új tanrendszert életbe léptetni, annyival inkább, minthogy ez iskolának már több pénzere állott rendelkezésére mint az előbbinek, s valóban minden is meg lön téve, mit csak az iskola emelésére, a tanítás jó karba tartására a körülményekhez képest tenni lehet, a mi természetesen a kövizsgálat alkalmával is észrevehető lön következményeiben a tanulókon. Átalában annyit mondhatok, hogy várakozásomat a siker mindkét iskolánál kielégítette. Azonban szabadjon mégis nézetem szerint egy lényeges hiányt megjegyezni; ugyan is nekem úgy tetszik, hogy a magyar nyelv ügye egyik iskolában sincs annyira fölkarolva, mint kellene. En ezt igen-igen nagy hiánynak tartom, kivált napjainkban. Jövendőre azonban, mint értesültem, e bajon mindkét intézetben teljesen segítve lesz.

Továbbá ne vegye rossz neven szerkesztő ur, ha a vezérlete alatt álló magániskoláról is a nevelés és tanítás érdekében szólok lapjában; ezen magán-intézet, melyet némely rossz akaratuak amugy sultomban ráfogásokkal alá igyekeztek ásní, tán mert nem akarták, hogy egy szabadabban mozgó és egészen szakfériak által kezelt tanító-intézet létesülhessen hazánkban, oly szép jeleit adta a közelebbi kövizsgálat alkalmával az életrevalóságnak, hogy csak örülni lehet egy ily intézet létezésén, melyben minden tantárgy egy-egy szakféri kezében lévén letéve, ki egyszerűen gyakorlott nevelő, a tanítási módor annyira könnyíti az értelmes tanulást, hogy még a kevésbé talentomos gyermekek is igen szép tanulási sikert mutattak fel. S mint-hogy ezen magán-intézet Erdély jobb nevelőit egyesíti magában, valóban megérdemlé, hogy kik magukat a nevelés valamely ágára szánják, ezen intézetben megforduljanak. △

Nyáradvölgye július 2-án. Örömmel irnék valamit a socialis életből, de oly ritkán fordulok meg Vásárhelyt, és akkor is kevés ismerőst találok. Annyit hallottam, hogy a várban sok javítás történt, lovas katonaság számára laktanyák rendezettek, s hogy a fő-kormányzó ő hercegsége közelebről átutazván, látogatásával szerencsételtet.

Még egyet tudok. A charta filaceumok lajstroma nem soká bevezetett munka fog lenni; ez egy igen üdvös vállalat s főleg a magunkszerű, kik a könyvtárakat szereljük bányászni, sok hasznát veheti. E kéziratok a legkegyelmebb kincsei a Teleki-könyvtárnak. Ki a fejedelmi korból akar adatokat, az menjen K. Fejérvárra, de a ki azon innen s főleg 1700-ból keresi azokat, az a charta filaceumoknál becsesb és ritkább kincseket seholt de seholt nem fog találhatni. Most épen a könyvtárakirítás időszaka van, különben még pár napot mulatnék Vásárhelyt.

És mit írjak faluról? A helységi cselédrendőrség is felette szükségelt és ohajtott lenne. A házi urnak cselédjei irányában csaknem a földesurak sorsára szállott tekintélye. És a közmunkás helyzete? az most is olyan mint hajdan; ha az úttól és fuvarozástól menekszik, málföldjébe siet, hol minden reménye, hol fáradalmai kárpótlása virul, zöldellik, és kapál, újból kapál, hogy pipájában a meglapu amugy perczeg s füstölög mellette.

Magam, ki inkább irkafirkával bajlódok, mind ezt oly formán szemlelem, mint bálban a ki nem tánczol, a ki csupán nézni megy; de azért együtt izzadok ám velök és együtt nyelem a port.

K. F.

H I R F Ū Z É R.

* Kolozsvár jul. 8-án. Mult szombaton Oláh-Fenesről egy szerencsétlen beteg hozának városunkba, a ki napzsúrás következtében a tébolyultságnak mutatá jeleit. A mint megérkezett, eret vágta rajta, de ő a vér látására annyira ingerültségbe jött, hogy a szobából kirohanna, az utcákon és piacon egész örültséggel futkosott fel s alá, míg végre sikerült megfogni s a kórházba bevinni.

* Az ev. reform. tanodában e hó 5-kén végződtek a kövizsgálatok s a tanuló ifjuság nagyrésze már haza távozott.

* Mult hó folytán Erdélyben 1256 urbériséget vesztettek 203 községben 42,914 frt. 2 pkr. fizettetett ki, mint harmadizbeli kárpótlási előlegezés. Eddig kárpótlás fejében előlegeztetett összesen 2,282,784 frt 32¹⁴/₂₀ p. kr.

* Kövári mind a két sajtót foglalkoztatja: egyiken egy nagy „Történeti Naptár“, a másikon Györkének Állatországot nyomat. Az utóbbi első kézikönyv, mely Kolozsvárt fametszvényekkel jelenik meg.

— A bécsi emléktemplomon kívül a birodalom más részeiben még nyolcz más templom fog építettni Ő Felsége szerencsés megmenekülése emlékére.

— A brüxi törvényszék egy uzorást 990 frt fizetésre vagy nem fizetés esetén 6 hónapi fogságra ítél, a ki többi közt 18 ft kölcsönért egy 700 ftos váltót adatott magának.

— Mantuában m. hó 24-én gyenge föld-rengést éreztek.

— Az utolsó vizárak által megrongált magyarországi utak a m. kormány rendeletéből a lehető leggyorsabban helyreállítatnak.

— A czepléd-kecskeméti vaspálya, halomás szerint, augusztus 3-kán fog megnyitni, mint Magyarország polgári és hadi kormányzója születésnapján.

— A budai hajógyárban jelenleg 2400 munkás dolgozik.

— Csengeri „Anglia története“ fordítását nem soká befejezi, az V-ik és utolsó füzet néhány nap mulva elhagyja a sajtót.

— Bartalus, zongoraművész hazánkba Pesten Lisznyai palóczdalaiból egyet zenére tett, melyet igen kedvesnek mondanak.

— Amerikában arról gondolkoznak, hogy onnan Ázsiába telegrafi összeköttetést eszközölnének. Ha mind így megy, végre az egész föld ugy fog kinézni, mintegy drótozott füzék.

— Azon 600 hadastyán közül, kik Napoleont Elhából Franciaországba követték jelenleg még 135 van életben.

— Az öregebb Lendvai nem rég Karlsbadba szándékozván menni, Vácson nagyon rosszul lett, ugy hogy Pestre vissza kelle térnie. Most azonban ismét jobban van s nem soká utnak indulhat.

— Hir szerint az új községrend terve már kész s megállapítása az országsszervezések bevégezte után nem soká megtörténik. A szervezési munkálatok pedig egy másik hir szerint e hó végével mindenütt befejeztetnek.

— B. Podmaniczki Frigyes orosz-svéd-és dánországi utazását „Úti naplomból“ czim alatt kiadta. A kiállítás ritka csinoságúnak írják. Ára 2 prt.

— Mult évben Ausztriában elfogyott: 64,712 mázsa burnót, 504,437 mázsa dohány, 28,097 mázsa (635,783,645 darab) olasz szivar, 810 mázsa (9,000,000 darab) külföldi szivar. A dohány egyedáruért összes bevétel azon évben volt: 39,533,300 pforint.

— Az árvizek Franciaországban is tetemes károkat okoztak, s ennek következtében az élelmi szerek ára olt igen felszökött.

— Egy londoni bankárház Pesten a Dunaparton oly gépet szándékozik felállítani, mely csövek segedelmével minden házba tetszés szerinti mennyiségű vizet vezessen.

— Bécsben általános a panasz, hogy a kereskedés minden ágában már három hónap óta tetemes pangás uralkodik.

M O Z A I K.

* Smyrna városát jun. 14-kén az egyiptusi tíz csapások egyike meglátogatta. Már kora reggel teljesen elsötétült a nap, töméntelen sáskák sergei huzództak be a tengerről. A vonal szakadatlanul három óráig tartott, s éjszakkéket felé vette útját. Milliő lankadt sáska hullott le az utcákra, melyek egy lábnyi magasságra voltak ez állatok által borítva, s a lakosok kénytelenek voltak ajtó ablakot zárni előlük.

* Az amerikai időszaki sajtó főközlőneinek pénzügyi állása — nem megvetendő. Az ujjorki „Tribune” 77,000 példányban nyomatik, évi kiadása 270,000 dollár, tiszta jövedelme 80,000 dol. Csúpnán a hirdetésekért 75,000 dollár jö. be. Az yorki „Sun” tiszta jövedelme szintén 80,000 dol., a Journal of Commerce-é 45,000 d., Courier and Enquirer-é 40,000 d., Philad. Ledger-é 50,000, baltimorei Sun-é 30,000 stb. A yorki Herald akadémik 160,000 dollárért eladható; egy évi példányainak száma 15 millióra rug, kiadásai 130,000, s bevételei 400,000 dollárt tesznek, mik közt a hirdetések 150,000 dollárt képeznek. Ezen lapnál van 15 szerkesztő s helybeli tudósító, 18—20 külföldi levelező alkalmazva s az intézetnél foglalkozók összes száma 200 személyre rug. A Missouri Republican 1838-ik évben 20,000 dolláron vették meg s jelenleg legalább 100,000 dollárt ér. A Sun napi forgalma 53,000 példány, egyedül papirosért fizet évenként 150,000, a szerkesztőknek és tudósítónak 80,000 dollárt.

** Báthori Zsigmond, s Ferencz doctor. Báthori Zsigmond a könyvelmü erdélyi fejedelem 1594-be a kolozsvári piaczon fejét véteté mindazon főuraknak, kik neki a töröktől elszakadást ellenzetek. A lefejeztetk vagyonát elfoglalta, kincseiket magához gyűjtette. Ferencz doctor s Pelérdi udvarmesterét beviszi kincstárába, mutatja nekik a temérdek kincset, s dicsekedve mondja: no már most van mivel a török ellen harcolni.

Ferencz doctor elmosolyodott. A fejedelem kérdi mit tenne mosolygása.

— Pelérdi uram mondott valamit, a jutott eszembe.
— Azt bizony Ferencz doctor mondta, folytatá az udvarmester.

A fejedelem látta, hogy a dologba valami tréfa van, felbátorítá őket, hogy csak mondanák ki.

— Nekem bizony csak a jutott eszembe — szólt tréfásan Ferencz doctor, — hogy nagyságod úgy fog járni a törökek, mint a szunyag Pelérdi urammal. Rea szálhat a szunyog Pelérdi uramra a hová teszszik, de ha észreveszi, egy csapással nyakát szegi.

Báthori Zsigmond csakugyan rá ment a törökre. Elvitte Ferencz doctor is. Már messze benn voltak Oláhországba s a csata Sinán basával elkezdődött. Ferencz doctor vévén észre a safrány illatát, jónak látta valahogy haza jutni. Azt kezdé elterjeszteni a táborban, mikép neki oly receptje van, hogy a ki azt használja, azt a török golyója nem fogja általjárni. A recept hire a fejedelem fülebe megy, hiválja Ferencz doctor, s kérdi hol van a recept. Ferencz doctor elhiteté a fejedelemmel, hogy az Brassóban tentás ladájába maradt; s rá birta a fejedelemet, hogy küldene ötöt utána.

Ferencz doctor megérkezett Brassóba. Papirost vett elé s reá írta: A ki azt akarja, hogy a török golyója által ne járja, hagyja el a török földet, siesen haza.

A receptet elküldeté. A fejedelem elmosolyodék; s bár csatázása meglehetősen sikerült, követté a jó tanácsot s hazajött.

Szerkesztői telegraf.

L. M. B.—kon urhoz: A kérdéses cikket szivesen fogadjuk.

D. D.: A mai gyorskocsi V—re megvitte a várt levelet. Sz. S. K—ten: Mindkét rendbeli ígéretének helyét tartunk, ha sietni fog.

K. F. Cikkének tárgyát már befejeztük. A másik ígéretére számítunk.

N. N. uraknak: Az eddig beérkezett versek 15 nap alatt visszavehetők — nehányat kivéve.

Nyílt tétér.*)

Azon gyalázó és fősperesti modor nélküli felelet nyomán, mely a kolozsvári Hetilap 21-ik száma alatt a nyíltéren kihirdettetett, fájdalmas kénytelünk a következő észrevételeket megtenni: 1-ör A balásfalvi tanárok bizonyos okokért mit se építhetvén Fekete János g. e. esperest ur Balásfalvára küldött levelén, kénytelenek voltak hirlap útján önmagukat illendően mentegetni. 2-ör. A balásfalvi tanárok nem állították azt, mint mondja Fekete János esperest ur feleletében, hogy még a sajtó alatt lévő bibliai története a Kisdedővöböl van kivonva, hanem azt, hogy munkáik nehezebbek, mint egy kisdedővöböl bibliai történet, de nem is állíthaták azt, hiszen Kisdedővö című bibliai történet nem is létez eddig a világon, no de ha mégis Fekete János esperest ur fejében létez, az már bizonyosan nagyobb lesz egy egernel. 3-ör. Igaz hogy a balás-

*) Az e rovatban cikkekért felelőséget nem vállal a szerkesztőség.

falvi tanárok, valamint Fekete János esperest ur is — se Livius vagy Tacitus — kik másokból is merítették munkáikban, se Seneca vagy Socrates, ki az utóvilágnak még egy bölcselése könyvet sem hagyott, se Archimedes és Cicero, ki Panaciusból is vett a kötelességekről irt munkájába sat. azért mégis dolgozhattak eredeti munkákkal, mint dolgoztak számtalanok, kik nem bírtak a fenn említett tudós férfiak lángeszével. 4-er. Fekete János esperest ur a gyümölcsstelen fűgefáról, a balásfalvi tanárookra roszszul alkalmazott kárhóztató hasonlatossága nagyon sántikál, mert megváltónk Jezus azt értele az erénytelen emberről, nem pedig arról, ki nem ad ki könyveket; Isten mentsen is, mert akkor vagy igen nagy lenne az elkárhóztatók száma, vagy pedig minden feltudós, gyáva és léha ember adna ki könyveket; de sőt azon kárhóztató hasonlatosság nagyon igaztalan és igen sértő is a balásfalvi tanároknak néve; mert a balásfalvi tanárok midőn a felső kormány bölcs és atyai gondossága alatt szóval és tettel tanítják az ifjúságot vallásra, erényre és szép tudományra, már tettek érdemet isten, haza és emberbarát előtt, és az által hoztak és hoznak is a hazának jelenleg is gyümölcsöt, felkiálthatnak az ösvilág nagy szószólójával Ciceroval: „Quod enim munus reipublicae afferre maius, meliusve possimus, quam si docemus, atque erudimus juventutem?” és bölcs Senecával is: „an ille plus praestat, qui inter peregrinos et civis ut urbanus praetor audentibus assessoris verba pronunciat? quam (qui docet) quid sit iustitia, quid pietas, quid patientia, quid fortitudo, quid mortis contentus, quid deorum intellectus, quam gratum bonum sit bona conscientia?” és még is Fekete János esperest ur azon kárhóztató, csak istenelenczre, erénytelenczre és a fekete ördögre illő hatalmasságot alkalmazza a balásfalvi tanárookra. Ugy látszik azon kárhóztató hasonlatosságból és más szép kitételekből (?) hogy Fekete János esperest ur feleletében nem fékezte meg a kiáradozott indulatokat, melyek mint a színes üvegek, nem a tárgy, hanem a magok színét mutatják, mert különben egy mívelt közönség előtt egy tekintélyes tanári testületről nem beszélt volna jellemesítő kitételekkel. Utóljára a balásfalvi tanárok Fekete János esperest ur füzes feleletében nyilvánított gyarlóságát nagyon sajnálva, semmi kárhóztátást nem kíván a k. közönség előtt; hanem megbocsátva ebbéli bűnét, forrón kéri a jó istent, hogy ne engedje többé kitérni az illendőség és emberség gyönyörű ösvényéről.

A balásfalvi tanári testület nevében
Papp Gábor s. k.
tanár.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(163) (2—3)
6386.

Hirdetés.

A Torda mel'etti egy nevezett Kiskirályréten az Enyedre vivő országot mellett fekvő fiscalis korcsma-házon és istálló több romlások kiigazítása közmives, ács, lakatos, asztalos, fazakas, és üveges munkák által, úgy szintén az ahoz kellő anyagok szükségeltetvén, ezen munkátelek s kellékeknek előállítására véget, ezennel folyó év július 22-kén a tordai sóbánya hivatali irodájában délelőt 10 órakor tartandó nyilvános árcsökkenés hirdettetik.

Válalkozók kötelezletnek még az árcsökkenés kezdete előtt egy a munkabérek összeveighez aránylagos tíz percent bánatpénzt jelesen

- a) közmives munkáért 15 f. pengő.
- b) lakatos „ 13 „ „
- c) asztalos „ 8 „ „
- d) fazakas „ 13 „ „
- e) üveges „ 5 „ „
- f) ács „ 133 „ „

mely egyszersmind a válalkozó irányába biztosítékul szolgálánd letenni, továbbá kötelezletnek a fővállalt munkáért, melyek folyó év szeptember hó 20-káig be kell hogy végeztesse, a munkák leendő megbírálásáig a befizetett biztosíték pénzzel jól állani, ellenben a többi árcsökkenetőknek bánatpénzök az árcsökkenés bevégeztével visszaadatik. Az előleges munkaszámolatot, úgy nem különben az építési tervet a többi árcsökkenési föl-

tételekkel együtt a leendő árcsökkenés napjáig a tordai cs. k. sóhivatalnál beláthatni.

Kolozsvárt junius 27-kén 1853.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(165) (2—2)
Tilsch könyvkereskedésében megszerezhető

leszállított áron:

NAPKELETI KÉPEK

EREDETI RAJZOKBAN

Nagy-szöllősi

SZÖLLŐSI FERENCZ

által.

Kolozsv. 1838. Tilsch tulajdona.

Bolti ára 1 f. 30 kr. ezüst. négy hétre leszállítva 30 pkrra.

(161) (4—4)

HIRDETÉS.

A mlgs b. Splényi családnak a Szász-Régeni cs. k. alkerületben Ludvög nevű helységben létező részösztáza — mely körülbelül áll: 158 hold szántóból, 85 hold minden évben használható rétből, 45 hold erdőből, 12 hold kiterjedésű udvarhely, csinos és gyümölcsös kertből, minden az udvaron található épületekkel és egyéb közbavaldalmakkal együtt, örök áron eladó lévén, a megvenni akaró értekezhetik ára iránt Kolozsvárt Ürmösi Samuval Sétalutczta 10-ik szám alatti szállásán. —

(164) 2—3)

Jószág eladás.

M. Vásárhelyhez egy negyed óra távolságra, a Maros jobb partján egy jószág, terjedelmes két udvarház helylyel s azon lévő épületekkel, szántó, kaszáló helyekkel, terjedelmes jól beállított szőlővel, a Maroson négykövi könnyen fenntartható malommal, kedvező föltételek mellett eladó; értekezni lehet fölöle M. Vásárhelyen ügyvéd Jakab Jánossal.

Betürendes névsora

azon könyveknek, melyeket

Tilsch János

kolozsvári k. könyvtáros saját költségén adott ki

1834-től 1853-dik év közepéig.

(Áruk ezüst).

IV.

33. Fleury, MYTHOLOGIA. Növénydek ifjakkak. Ford. Nagy Péter 15 metszettel 1846. 1 f. — kr.

34. Fleuri HAJDANKÖR TÖRTÉNETE. Ford. Szilágyi Sándor. 1846. 40 kr.

35. Fleuri SZENTTÖRTÉNETEK Növénydek ifjakkak. Fleuri mintájára irta Nagy Péter. Pompás aczelmetszettel. Kem. köt. f. 24 kr.

36. Gábor János. IMAKOSZORU k. kath. imádságos könyv. Kötetlen 2 aczelmetszetű szép képpel 1 f. különböző kötésekben 1 f. 40. — 2 f. 30. — 4 f.

37. G. L. Az erdélyi DIAETÁK VÉGZÉSEINEK NYOMDÓKAI, és a Compilata Constitutio után költt articulusok kivonata I-ső kötet 1837. Füzve 1 f.

38. GYÖRKE KÖNYVTARA. Kiadja Kövári László.

I-ső füz. Györke Erdélyt utazza 3-ik kiadás f. 8 kr.

39. II-ik füz. Györke történetje Erdélyről 5-k kiadás két fametszettel 10 kr.

40. III-ik füz. Györke olvasó könyve, szivképző történetek az élet köréből f. 16 kr.

41. IV-dik füz. Györke Á-B-Czéje. Sok képekkel 2-ik kiadás 20 kr. színezve f. 30 kr.

42. V-dik füz. Györke az öt világrészt utazza, mappakkal — f. 24 kr.

43. VI-ik füz. Györke történeti anekdotái. Bevezetésül a világtörténetbe. Egy képpel f. 30 kr.

44. VII-dik füz. Györke meséi és példázatai. Egy képpel — f. 20 kr.

45. VIII-ik Györke állatországa. Sok finom fametszettel (sajtó alatt).

46. Györke szépírási példánylevelei. 8 lap füzve f. 8 kr.

47. — ugyan az oláhok számára f. 8 kr.

48. HETHLAP, az iparvilág, tudomány, művészet és szépirodalom köréből. Megindult 1852-iki oct. havában negyedévi folyam helyt 2 frt — postán szétküldve 2 f. 20. 1853 jan. — junius helyt 4 ft. postán 4 f. 40.

49. Horváth László (P.) AZ ELBUJDOSOTT, vagy egy tél a fővárosban. Eredeti regény 2 köt. 1836 3 f. — kr.

A kereskedelmi és iparkamara befolyása mellett szerkeszti BERDE ÁRON, tanár. — Kiadja TILSCH JÁNOS.

Nyomatott a rom. kath. lyc. könyvnyomintézete betüivel.